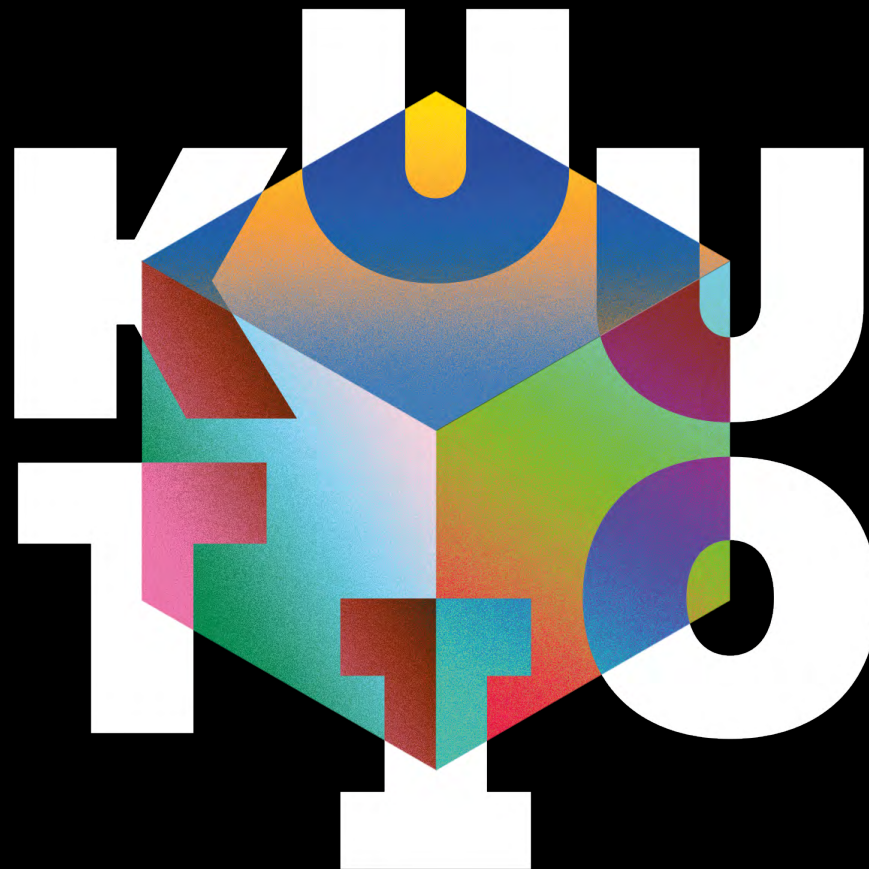

KUUTIO #3: Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen

Yhteenveto ja ehdotuksia
ratkaisuiksi

SITRA

Tämä on Kuutio #3 yhteenveto: Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen. Jotta kansainvälisten korkeakoulu-opiskelijoiden työllistyminen onnistuu, tarvitsemme yhteiskunnan eri toimijoiden yhdessä kehittämiä, kaikkia osapuolia hyödyttäviä pitkäjänteisiä ratkaisuja.

Kuutio on Sitran kehittämä menetelmä ja uudenlainen tapa tarttua yhteiskunnallisiin haasteisiin, tarkastella niitä datapohjaisesti ja tulevaisuusorientoituneesti sekä löytää toimivia ratkaisuja.

Kuutioon valitaan yhteiskunnallisesti tärkeä aihe. Noin 20-30 asiantuntijaa ja päätöksentekijää kutsutaan kahdeksi päiväksi työskentelemään aiheen parissa.

Kuutio auttaa muodostamaan yhteisen tilannekuvan ja kehittämään ratkaisuja datapohjaisesti pitkä aikaväli ja erilaiset näkökulmat huomioiden.

Historian kolmannessa Kuutiossa maaliskuussa 2026 yhteensä 32 asiantuntijaa ja päättäjää työskenteli kaksi päivää tekoälyavusteisesti pohtien kysymystä kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisestä Suomessa.

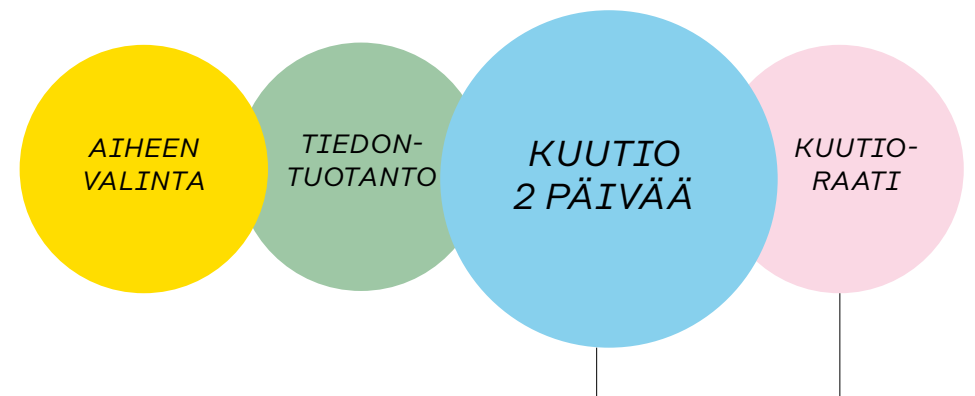
Yhteenvetoon on dokumentoitu Kuutioon eri vaiheet ja osallistujien tuottamat materiaalit. Yhteenveto sisältää myös osallistujien työskentelyn pohjalta kokoamia ratkaisuehdotuksia. Osallistujalista on liitteenä.

Lisätietoja

Saara Saarinen
Johtava asiantuntija, Sitra
saara.saarinen@sitra.fi

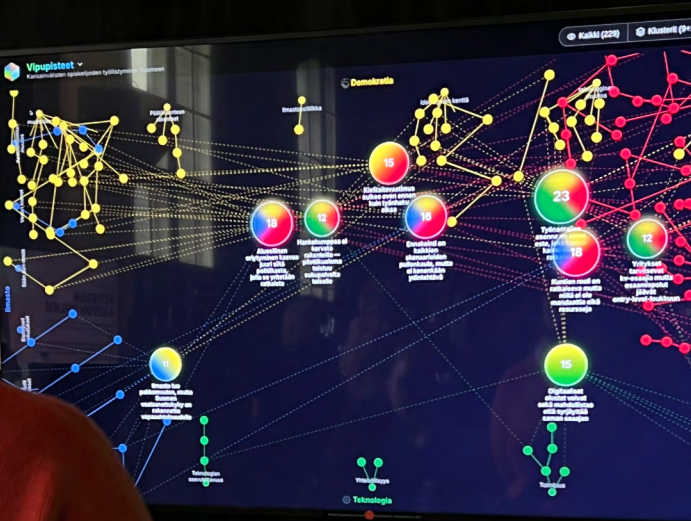
KUUTION PROSESSI

Tässä työskentelyn yhteenvedossa kuvataan kahden päivän **Kuutio-työskentely 18.–19.3.2026** sekä Kuutio-raati **25.3.2026**.

Sitran asiantuntijat ovat koonneet yhteenvedon Kuutio-työskentelyn pohjalta tekoälyä hyödyntäen.

Tunnelmia #3. Kuutiosta Kaapelitehtaalta 18.-19.3.2026

1. BRIEF

Aluksi kävimme läpi Kuutio-työskentelyn tavoitteet, säännöt, prosessin ja etenemisen.

Sovimme noudattavamme turvallisen tilan periaatteita:

1. Kuuntele, keskustele ja ole avoin oppimiselle.
2. Kunnioita, älä oleta.
3. Viihdytään yhdessä ja pidetään huolta toisistamme.

Kuution tavoitteena on:

1. Vahvistaa osallistujien ennakointi- ja innovaatiokykyä.
2. Tarjota julkiselle sektorille ketterä ja nopea tapa tarttua yhteiskunnallisiin aiheisiin.
3. Tehdä yhteiskehittämisestä tehokkaampaa ja datapohjaista tekoälyn avulla.

Lisäksi tavoitteenamme oli tarkastella kansainvälisten opiskelijoiden työllistymiseen liittyviä erilaisia tulevaisuuksia, muodostaa aihetta monipuolisesti tarkasteleva vaikutuskartta sekä löytää keskeisiä vipupisteitä ja ratkaisuehdotuksia.

KUUTION 12 VAIHETTA

PÄIVÄ 1: NYKYTILA JA TULEVAISUUDET

1.	2.	3.	4.	5.	6.
Brief	Toivottu tulevaisuus	Skenaariot ja tulevaisuuskuvat	Nykytila ja rajaus	Vaikutuskartta	Reflektio

PÄIVÄ 2: MUUTOKSET JA RATKAISUT

7.	8.	9.	10.	11.	12.
Laskeutuminen	Vipu-pisteet	Esteet ja mahdollisuudet	Entä jos?	Ratkaisut	Lopetus

2. TOIVOTTU TULEVAISUUS

Tulevaisuus on tällä hetkellä olemassa vain mielikuvituksessamme. Kuvittelu on jokaisen sisäsyntyinen ominaisuus, joka voi avata ovia lukemattomiin mahdollisiin tulevaisuuksiin. Se mitä kuvittelemme, vaikuttaa tunteisiimme ja toimintaamme nykyhetkessä ja täten tulevaisuuden suuntaan.

Kuvittelimme toivottavia tulevaisuuksia seuraavien tehtävien avulla:

1. Kuvittele 24 tuntia tulevaisuuden Suomessa, johon kansainvälisten opiskelijoiden on hyvä tulla ja rakentaa elämänsä opintojen jälkeen. Mikä Suomessa on mahdollista kun yhteiskunta on aidosti oppinut arvostamaan kansainvälisiä osaajia?

Kuvittele tuntemasi kansainvälinen opiskelija tai osaaja tähän parhaaseen mahdolliseen tulevaisuuteen ja kirjoita hänen vuorokaudestaan siellä mahdollisimman yksityiskohtaisesti. Miltä elämä tässä yhteiskunnassa näyttää ja tuntuu?

Tehtävä tehtiin itsenäisesti omaan työkirjaan.

2. Minkä yhden asian toisit tulevaisuudesta tähän hetkeen eli mikä on se yksi tärkein muutos, jonka toivot tapahtuvan?

Osallistujat kirjoittivat yhden toivomansa muutoksen nimettömänä lapulle. Tekoäly koosti lapuista kollektiivisen tulevaisuustarinan eli kuvauksen tulevaisuudesta, jossa nuo muutokset ovat tapahtuneet. Löydät tarinan seuraavalta sivulta.

Suomi, jossa muutokset ovat toteutuneet

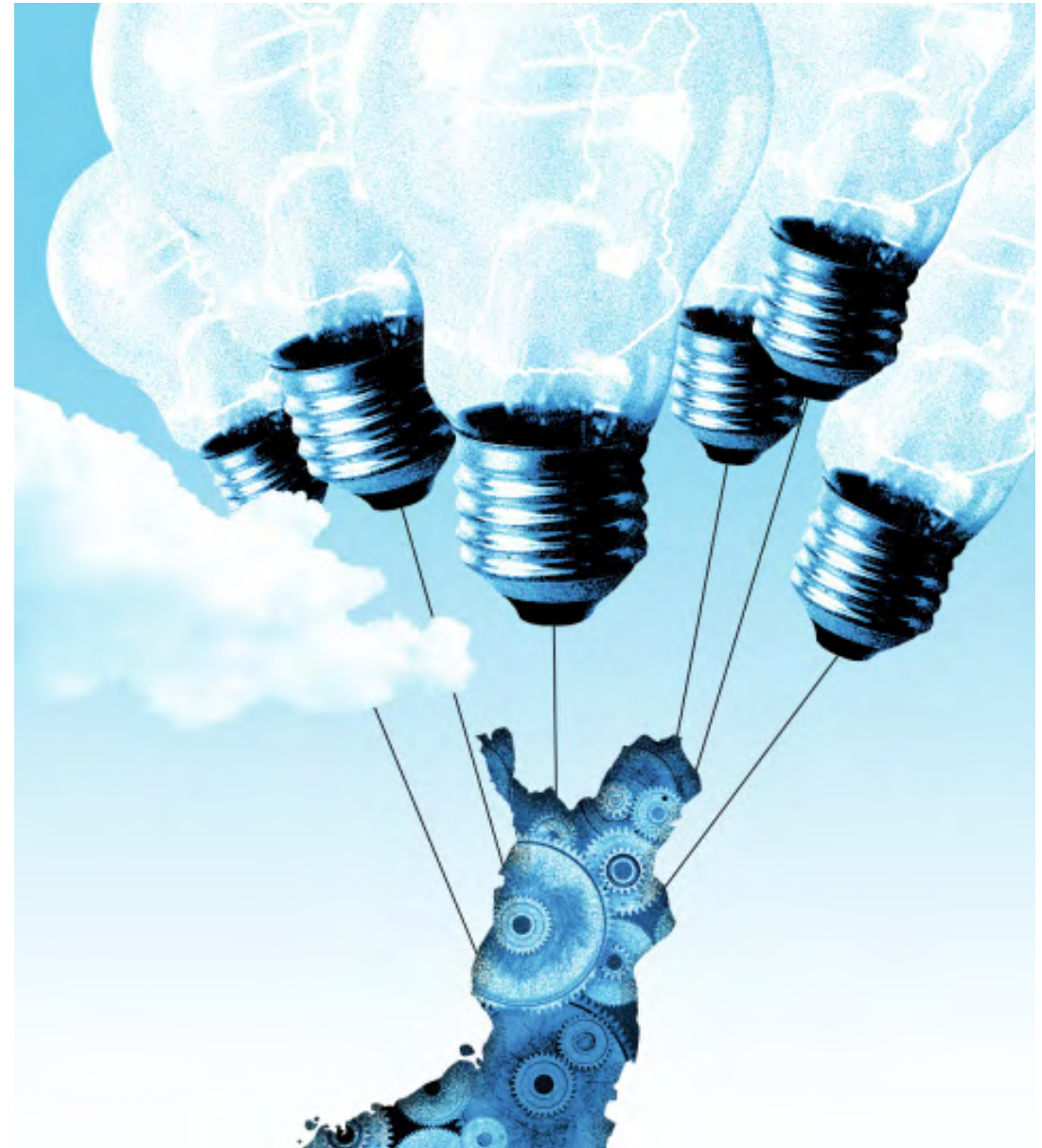
Tavoittelemamme tulevaisuuden Suomi on avoin ja kansainvälinen maa, jossa ihmisen tausta ei määritä hänen asemaansa, vaan jokainen nähdään yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä. Suomi ja kansainväliset osaajat ovat sitoutuneita toisiinsa, ja ilmapiiriä leimaa kunnioittava uteliaisuus ja vahva luottamus.

Yhteiskunnallinen keskustelu ja poliittiset linjaukset korostavat yhtenäisyyttä ja maahanmuuttajien kokonaisvaltaista näkemistä. Kansainväliset osaajat osallistuvat aktiivisesti päätöksentekoon ja palveluiden kehittämiseen, murtavat vanhoja rajoja ja rakentavat uusia yhteisiä rakenteita.

Työelämässä inklusiivisuus ja potentiaalin tunnistaminen ovat arkea. Työnantajat hyödyntävät antirasistisia rekrytointimenetelmiä ja palkkaavat henkilöitä rohkeasti, vaikka kielitaito olisi vielä kehittymässä. Työtehtäviä mukautetaan osaamisen mukaan, ja työyhteisöt tukevat suomen kielen oppimista esimerkiksi mentoroinnin avulla.

Korkeakoulutetut työllistyvät koulutustaan vastaaviin tehtäviin, ja uran alkuvaiheen mahdollisuudet ovat parantuneet. Englannin kielen rooli työelämässä on kasvanut, ja vuorovaikutus eri taustaisten ihmisten välillä on keskiössä.

Lopputuloksena on monimuotoisuutta arvostava yhteiskunta, jossa jokaisella on mahdollisuus elää turvallista ja tasapainoista elämää ilman rajoja.

3. SKENAARIOT JA TULEVAISUUSKUVAT

Kuutio-työskentelyn ideana on tarkastella valittua aihetta eri näkökulmista. Kuution vakioskenaariot ovat demokratia, väestö, teknologia sekä ilmasto. Tavoitteena on löytää syy-seuraussuhteita sekä moniulotteisia vipupisteitä.

Työskentely mahdollistaa itselle tutun aiheen tarkastelun uudesta näkökulmasta. Tulevaisuuskuviin muuttajat ohjaavat työskentelyä kohti konkretiaa.

Osallistujat muodostivat nopeana harjoituksena myös jokaisesta skenaariosta neljännen tulevaisuuskuvan. Fasilitaattorien muistiinpanojen pohjalta tiivistetyt tulevaisuuskuvar tarinat on tehty Googlen Gemini Pro -tekoälyllä.

Seuraavaksi tehtävänä oli valita kustakin vakioskenaariosta yksi tulevaisuuskuva vaikutuskarttatyöskentelyn pohjalle. Ryhmän perustelut tallennettiin äänitiedostona osaksi työskentelyn dokumentaatiota.

Löydät vakioskenaarioiden taustaraportit sitra.fi/kuutio -sivulta

DEMOKRATIA

Kolme demokratian tulevaisuuskuva

VÄESTÖ

Kolme väestön tulevaisuuskuva

TEKNOLOGIA

Kolme teknologian tulevaisuuskuva

ILMASTO

Kolme ilmaston tulevaisuuskuva

Kuution vakioskenaarioiden tulevaisuuskuvien tiivistelmät

Osallistujien valitsemat tulevaisuuskuvat on merkattu punaisella pallolla, ja niiden alla on tiivistys valintaperusteesta.

"Meillä oli se ajatus tässä se, että ylipäätensä halutaan, että kun me täältä lähdetään pois, niin meillä on mielessä positiivisia uusia ideoita, ja siksi valitsimme rakennemuutosten aikakausi -tulevaisuuskuvan."

"Valittiin tuo numero kolme, korkean kasvun polku ja tällöisen hiljaisen viestinnän kautta viestitään sitä, että ehdottomasti halutaan, että meillä on paljon kansainvälisiä tutkinto-opiskelijoita, jotka tulee Suomeen opiskelemaan."

"Valitsimme Tasapaino etsimässä -tulevaisuuskuvan, ja tässä ehkä se, että oma harkinta on vielä sellainen, jota tulevaisuudessakin tarvitaan, ja sitten kuitenkin joudutaan käymään dialogia, kun etiikka-, sääntely- ja valtarakenteita haastetaan."

"Me lähestyttiin tätä niin, että on myös toiveikas mahdollisuus ajatella niin, että tässä Keskitie-vaihtoehdossa voidaan vielä tehdä jotain, ja siellä on vielä mahdollisuuksia uusiin avauksiin, uusiin innovointeihin ja uusiin investointeihin."

Osallistujien tekemät tulevaisuuskuvat

Osallistujien tekemät vakioskenaarioiden neljännet tulevaisuuskuvat kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen näkökulmasta. Fasilitaattorien muistiinpanojen pohjalta tiivistetyt tulevaisuuskuvat on tehty Googlen Gemini Pro -tekoälyllä.

DEMOKRATIA

1. Suomi 2050: Aidosti osallistava ja yhtenäinen yhteiskunta

Vuonna 2050 Suomi on monimuotoinen ja elinvoimainen yhteiskunta, jossa raja kantaväestön ja muiden välillä on hämärtynyt: on vain väestö.

Demokratia on paljon muutakin kuin äänestämistä: säädettyvät rakenteet ja teknologia mahdollistavat vaikuttamisen jokaiselle taustasta tai kielestä riippumatta.

Kansainvälisyys luo elinvoimaa ympäri maata, ei vain suurissa kaupungeissa, ja uusiin ihmisiin suhtaudutaan uteliaisuudella – sulauttamisen sijaan arvostetaan uusia ideoita.

Tässä tulevaisuudessa osallistuminen ei ole nollasummapeiliä vaan jokaisella on aidot mahdollisuudet muokata lähiympäristöään ja rakentaa yhteistä, avointa yhteisöä.

2. Suomi 2050: Ihmiskeskeinen ja sitoutunut yhteiskunta

Vuonna 2050 Suomi on yhteiskunta, jossa institutiot on uudistettu asettamaan ihminen keskiöön resurssin sijaan. Kansainväliset osaajat ja maahanmuuttajat ovat aktiivisia toimijoita, jotka kokevat demokratian omakseen ja osallistuvat päätöksentekoon kaikilla tasoilla.

Työmarkkinoiden siilot ovat murtuneet, ja aito monimuotoisuus on luonnollinen osa työelämää, joka tukee jokaisen integroitumista yhteisöön.

Tässä tulevaisuudessa Suomi on sitoutunut asukkaisiin: jokainen maahan muuttanut voi luottaa siihen, että hän saa rakentaa elämänsä täällä pysyvästi. Suomi näkee ihmiset ratkaisuihin ja arvostaa heitä ensisijaisesti yksilöinä, mikä luo pohjan molemminpuoliselle luottamukselle ja yhteiselle kasvulle.

Osallistujien tekemät tulevaisuuskuvat

Osallistujien tekemät vakioskenaarioiden neljännet tulevaisuuskuvat kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen näkökulmasta. Fasilitaattorien muistiinpanojen pohjalta tiivistetyt tulevaisuuskuvat on tehty Googlen Gemini Pro -tekoälyllä

VÄESTÖ

3. Suomi 2070: Saumaton ja houkutteleva osaamisen yhteiskunta

Vuonna 2070 Suomi on kansainvälisesti vetovoimainen maa, jossa koulutus ja työelämä muodostavat yhtenäisen polun. Teknologia on poistanut kielimuurit, ja monimuotoisuus on palveluissa sekä asenteissa itsestäänselvyys.

Suomi on varautunut globaaleihin muutoliikkeisiin prosesseilla, jotka nostavat jokaisen tulijan osaamistasoa ja tarjoavat väylän työhön.

Tiivis yhteistyö eri toimijoiden välillä varmistaa, että Suomi säilyy vakaana demokratian ja elämänlaadun majakkana, jossa inhimillisyys ja teknologia kohtaavat saumattomasti.

4. Suomi 2050: Ekosysteemit ja yritykset osaamisen vetureina

Tulevaisuudessa yritykset johtavat kansainvälistä rekrytointia omilla ohjelmillaan ja luonnostaan monimuotoisilla työyhteisöillä.

Turvalliset, englanninkieliset kampusympäristöt ovat laajentuneet osaksi koko yhteiskuntaa, ja joustava lainsäädäntö sekä kuntien yhteistyö sujuvoittavat maahan asettumista.

Kielen oppiminen on yhteinen vastuu, ja ilmapiiri arvostaa monitaustaista osaamista. Erillinen puhe "kansainvälisistä osaajista" on jäänyt historiaan – jäljellä on vain osaajia, jotka kohdataan yksilöinä.

5. Suomi-sopimus 2050: Pitkäjänteinen sitoutuminen ja kielellinen osallisuus

Vuoteen 2050 ulottuva parlamentaarinen Suomi-sopimus takaa poliittisen jatkuvuuden 100 000 hengen vuosittaiselle netto-maahanmuutolle.

Strategian keskiössä on koulutusjärjestelmän uudistaminen ja suomen kielen roolin vahvistaminen: korkeakoulujen englannistuminen ei enää hidasta yhteiskuntaan integroitumista, vaan kielen oppimisesta on tehty sujuva osa opintoja ja työtä.

Pullonkaulat, kuten kielikoejonot, on poistettu, ja huomio on siirretty teknisestä suorittamisesta vahvaan sosiaaliseen tukeen. Paikalliset yhteisöt on valjastettu varmistamaan, että jokainen tulija löytää paikkansa ja kokee aitoa kuulumista yhteiskuntaan.

Osallistujien tekemät tulevaisuuskuvat

Osallistujien tekemät vakioskenaarioiden neljännet tulevaisuuskuvat kansainvälisten opiskelijoiden työllistymisen näkökulmasta. Fasilitaattorien muistiinpanojen pohjalta tiivistetyt tulevaisuuskuvar tarinat on tehty Googlen Gemini Pro -tekoälyllä

TEKNOLOGIA

ILMASTO

6. Hybridikampus ja kielikypäriä: Teknologia ihmillisen kohtaamisen tukena

Tulevaisuuden osaaminen rakentuu hybridikampuksille, joissa opiskelijat, yritykset ja tekoäly ratkovat aitoja haasteita yhdessä. Suomi poistaa kielimuurit "kielikypäriä-teknologialla", joka kääntää viestinnän reaaliajassa ja tekee kieliryhmien erottelusta tarpeetonta.

Tämä teknologinen vapaus haastaa yhteiskunnan keskittymään aidon, ihmillisen yhteyden luomiseen yli rajojen. Kehitys nojaa eurooppalaiseen osaamiseen ja alustoihin, jotka edistävät yksilön ja yhteisön hyvää.

Yritykset kantavat eettisen vastuunsa, ja hybridikampukset toimivat porttina, jonka kautta myös ilmastopakolaiset integroituvat osaksi rajatonta, hyvinvoivaa ja kansainvälistä Suomea.

7. Aivohyöty irti kuumenevalla planeetalla 2050

Vuonna 2050 ilmastopakolaisuus on käännetty Suomen voimavaraksi ja "aivohyödyksi". Maahanmuutto kuivuvilta alueilta nähdään mahdollisuutena hyödyntää uudenlaista osaamista esimerkiksi ruoantuotannossa ja viljelyssä.

Suomi on valmistautunut muutokseen hallitusti panostamalla kotoutumiseen, kieleen ja kulttuuriin, ja kansainvälinen osaaminen tunnistetaan täysin samanarvoiseksi kotimaisen kanssa.

Tekoäly ja robotiikka tukevat monikielistä arkea, johon suhtaudutaan positiivisesti. Jokaiseen kansainväliseen opiskelijaan kytkeytyy lupaus luontoa hyödyttävästä innovaatiosta, mikä tekee Suomesta globaalin kestävyuden ja ihmillisen kasvun edelläkävijän.

4. NYKYTILA JA AIHEEN RAJAUS

Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen ja pitovoima

HAUS kehittämiskeskuksen tekemä AI-avusteinen nykytila-analyysi pyrkii vastaamaan kahteen kysymykseen:

1. Miten kansainvälisten korkeakouluopiskelijoiden opiskelumaahan työllistymistä ja pitovoimaa käsitellään Suomen valtioneuvostossa, korkeakouluissa ja EU-tasolla, sekä millaiseen rakenteelliseen ja poliittiseen tilanteeseen kansainvälisten opiskelijoiden veto- ja pitovoima tällä hetkellä kytkeytyy?
2. Mitä aiheeseen liittyen on vireillä?

Lyhyt yhteenveto raportista: Suomi kouluttaa suuren määrän kansainvälisiä korkeakouluopiskelijoita, mutta ei onnistu heidän työllistämisesään ja pitämisesään maassa valmistumisen jälkeen kovin hyvin.

Noin puolet työllistyy, usein koulutustaan vastaamattomiin tehtäviin, ja merkittävä osa lähtee Suomesta. Tilannetta heikentävät samanaikaiset poliittiset kiristykset (oleskeluluvat, lukuvuosimaksut, perheen yhdistämisen vaikeuttaminen), joita ei ole tarkasteltu kokonaisuutena pitovoiman näkökulmasta.

Vaikka Suomessa on runsaasti lupaavia kokeiluja kielikoulutuksessa, työelämäyhteyksissä ja palvelumalleissa, ne jäävät usein määräaikaiksi piloteiksi ilman pysyvää rakennetta.

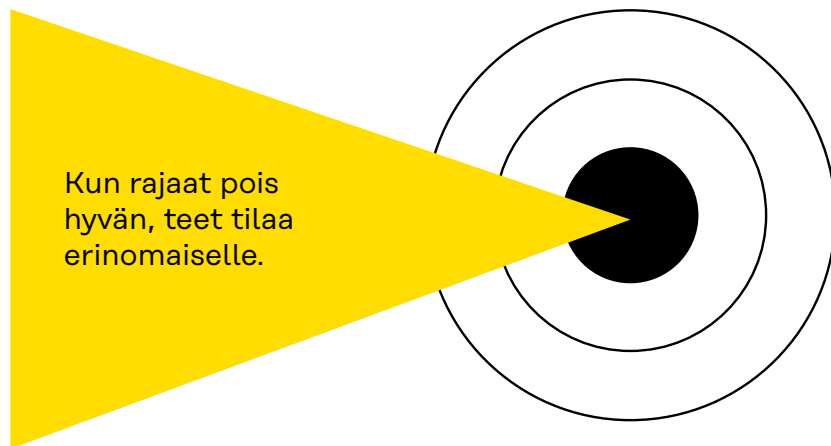
Toimet kohdistuvat pääosin opiskelijoihin, kun taas työnantajien kannustimet jäävät heikoiksi. Kokonaisuutena syntyy rakenteellinen paradoksi: Suomi investoi osaajiin, mutta järjestelmä ohjaa heidät muualle.

Analyysi tunnistaa tarpeen siirtyä pilottihankkeista pysyviin rakenteisiin, arvioida maahanmuuttopäätösten pitovoimavaikutuksia systemaattisesti ja vahvistaa työnantajapuolen kannustimia.

Aiheen rajaaminen ja 8 näkökulmaa

Aiheen rajaaminen

Jotta pääsemme Kuutiosta kiinni aidosti vaikuttaviin muutoksiin, meidän on uskallettava sukeltaa syvälle. Tämä edellyttää aiheen fiksua rajaamista. Rohkeilla poisvalinnoilla pääsemme kiinni merkityksellisimpiin kysymyksiin ja pystymme tuottamaan laadukkaita lopputuloksia.

Sitrassa aiheen parissa työskentelevät asiantuntijat **Anna Grant** ja **Lisbeth Strömberg** olivat etukäteen valmistelleet 5 eri näkökulmaa aiheeseen.

Osallistujien tehtävä oli pienryhmissä valita näistä yksi tärkein osa-alue jatkotyöskentelyä varten. Kukaan ryhmä sai antaa äänen yhdelle rajausehdotukselle.

Mikä on tärkein osa-alue, haaste tai kysymys, johon meidän kaikkien pitäisi juuri nyt keskittyä? Mikä osa-alue, näkökulma tai kysymys ei ole saanut riittävästi huomiota?

Kuutiosta pohdittiin seuraavaa kysymystä:

Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen

5 näkökulmaa aiheeseen

1. Miten vahvistamme korkeakoulujen, työnantajien, kuntien ja työllisyysalueiden yhteistyötä, jotta kansainvälisten opiskelijoiden siirtymä korkeakoulusta työelämään olisi sujuva? ●●●●
2. Miten lisäämme työyhteisöjen vastaanottavuutta Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneille kansainvälisille osaajille? ●
3. Miten vahvistamme kansainvälisten opiskelijoiden valmiuksia työllistyä Suomessa yrittäjinä?
4. Miten tuemme kansainvälisten opiskelijoiden suomen/ruotsin kielitaidon kehittymistä korkeakouluissa ja työelämässä?
5. Miten madallamme työnantajien kynnystä tarjota harjoittelupaikka, lopputyöjakso ja rekrytoida vastavalmistuneita kansainvälisiä opiskelijoita? ●●

● = Ryhmien antamat äänet

Rajattu tehtävänanto

Osallistujien valitsema rajattu tehtävänanto:

Miten vahvistamme korkeakoulujen, yritysten, kuntien ja työllisyysalueiden yhteistyötä, jotta kansainvälisten opiskelijoiden siirtymä korkeakoulusta työelämään olisi sujuva?

Nostoja perusteluista:

"No niin, kakkonen ja vitonen oli hyvin pitkään meillä siellä myös ehdolla tärkeimmäksi, mutta valittiin kuitenkin toi ykkönen. Just toi nivelvaihe on tunnistetusti se hankala".

"Jotenkin tuo yhteistyösana on semmoinen, että meidän on jalostettava sitä mielellään siihen yhteisiin palveluihin, että se ei ole semmoista yhteistyötä ja kokouksia, vaan se olisi aidosti yhteisiä palveluita."

"Työnantaja, oppilaitos, kunta, työllisyyspalvelu — ne on kaikki sitä yhteisöä, missä se ihminen elää. Jos kunta ei resurssoi asuntojen rakentamiseen, se ihminen ei edes muuta sinne paikkakunnalle, jolloin työllistyminen paikkakunnalle on vaikeampaa. Eli me tarvitaan nämä kaikki mukaan, ja silloin tarvitaan myös se yhteisöllisyys ja vastaanottavuus koko sen yhteisön asiana."

"Mutta mikä näistä ykkösestä neloseen resonoi on se, että me kaikki tehdään kovasti asioita sen eteen, että yritykset työllistävät. Ja yritykset unohdetaan tosi helposti tai ne ehkä nähdään enemmän kohteina, joilta vaaditaan, että he tekevät ja työllistävät ja tarjoavat ja muuta."

5. VAIKUTUSKARTTA

Kuution vaikutuskarttatyöskentely pohjautuu vakioskenaarioiden tulevaisuuskuviin ja niiden muuttujiin. Tarkoituksena on vaikutuskartan avulla tarkastella asiaa systemisesti, tehdä näkyväksi syy-seuraussuhteita sekä hahmottaa erilaisia skenaariopolkuja.

Tehtävänä on pohtia aihetta valitun tulevaisuuskuvan kautta. Jos se toteutuu, mitä siitä seuraa valitun aiheen näkökulmasta?

Vaikutuskarttatyöskentelyssä tarkastellaan yhtä tulevaisuuskuvan muuttujaa kerrallaan pohtien sen seurauksia. Seuraus kirjoitetaan tekoälyalustalle.

Kaikkia muuttujia ei tarvitse, eikä ehkä kannatakaan käydä läpi. Osallistujien kannattaa valita ne muuttujat, jotka ovat aiheen kannalta tärkeitä, merkityksellisiä ja joihin heillä asiantuntijoina on annettavaa. Osallistujat voivat myös itse lisätä muuttujia.

Onnistuessaan vaikutuskartta yhdistää systeemiajattelun ja käytännön tekemisen. Se auttaa välttämään irralliset toimenpiteet ja keskittymään siihen, mikä oikeasti muuttaa järjestelmää. Kuutiossa harjoittelemme sitä yhdessä.

Tavoitteenamme on, että ryhmän yhteinen ymmärrys asiasta paranee, ja löydämme tekoälyn avustamana keskeisimmät, moniulotteiset vipupisteet.

Kuution tekoälylle syötetyt raportit

Vakioskenaarioiden raportit lähteineen

- Ilmastonmuutos - Ilmatieteen laitos
- Väestö - Sitra
- Demokratia - Demos
- Teknologia - Alice Labs
- Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko
- Sitran Megatrendit 2026
- Trendiraportteja: Deloitte, Accenture, WEF, OECD jne.
- Muita raportteja

Tämän Kuution aiheen lähteet, toimeksiantajan ja osallistujien keräämiä (63 kappaletta)

- Vertaisarvioidut tutkimukset, väitöskirjat, akateemiset julkaisut, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto, Turun yliopisto
- OKM, OPH, Karvi, Migri, THL, Valtioneuvosto, Tilastokeskus, Yle, Työelämäfoorumi, MDI, Kuntaliitto
- EU, OECD
- Tutkimuslaitokset: Otus, Innolink, E2, Taloustutkimus, LABORET
- HAUS kehittämiskeskuksen nykytila-analyysi

Tekoälyn tarkka tietopohja löytyy
sitra.fi/kuutio -sivulta

Kuution tekoälyalustalle rakentunut vaikutuskartta

Vipupisteet

Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen

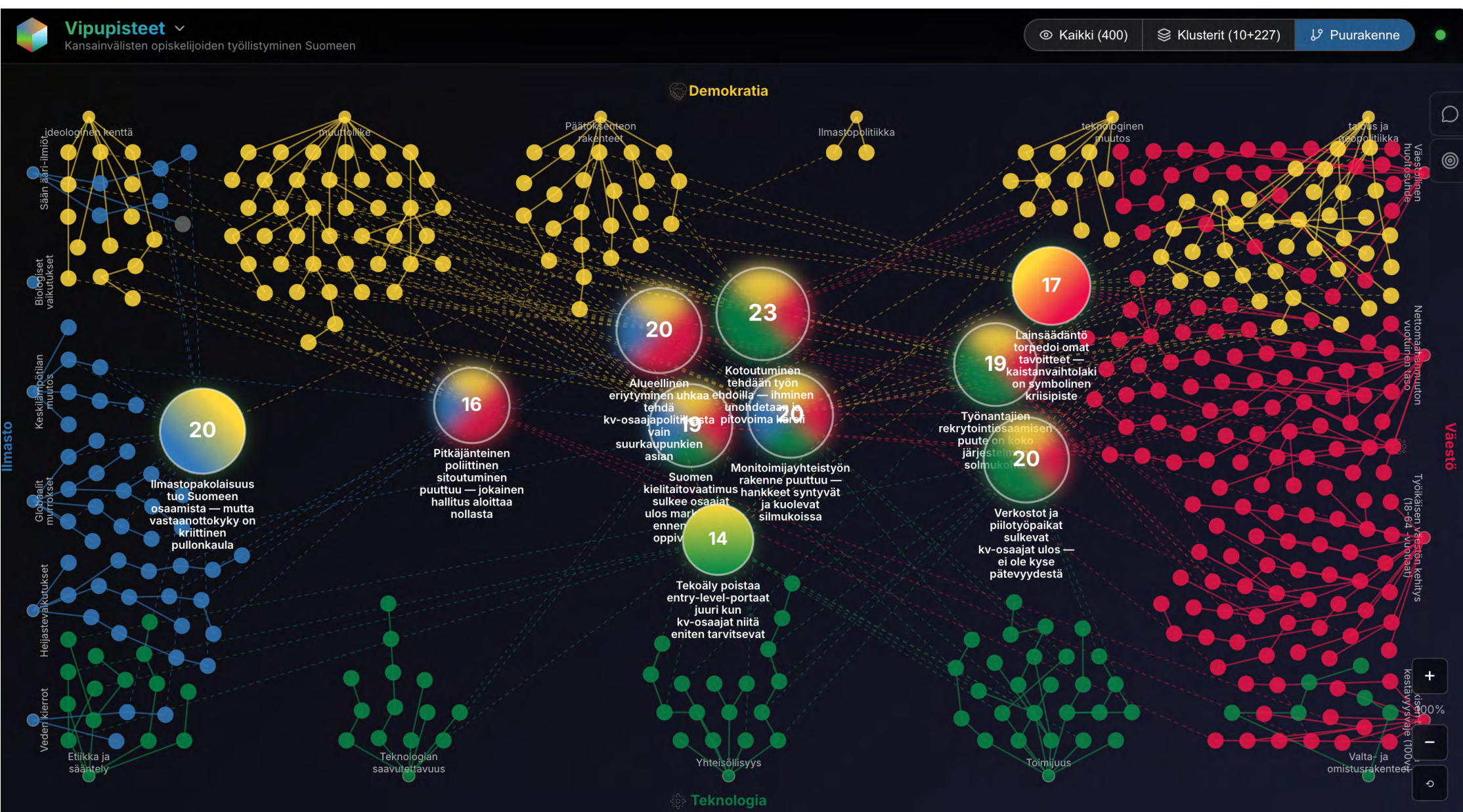
Kaikki (400)

Klusterit (10+227)

Puurakenne

Tekoälyalustan löytämiä vipupisteitä

Tekoälyalustan löytämiä vipupisteitä klusteroituna

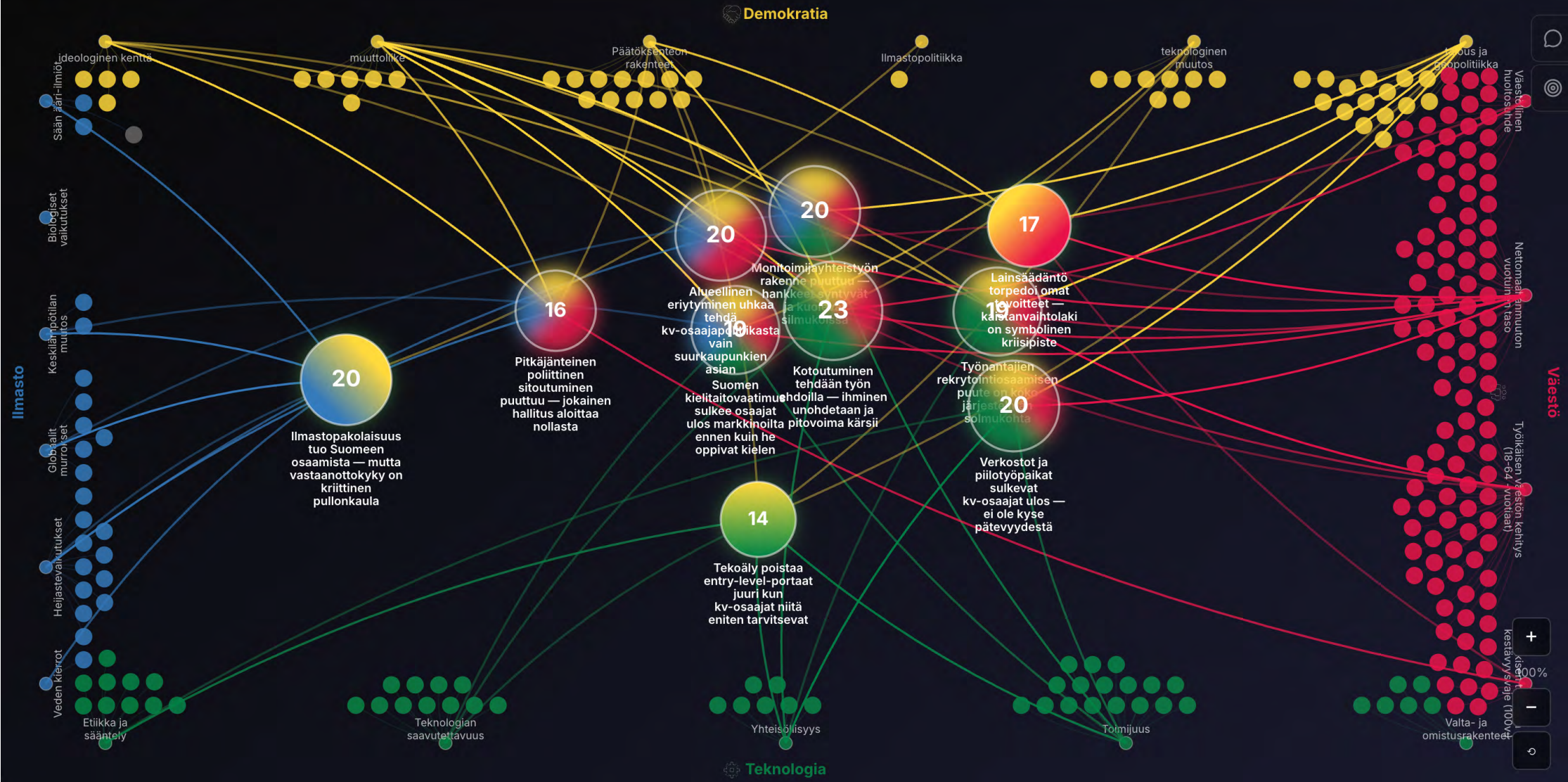
Vipupisteet

Kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen Suomeen

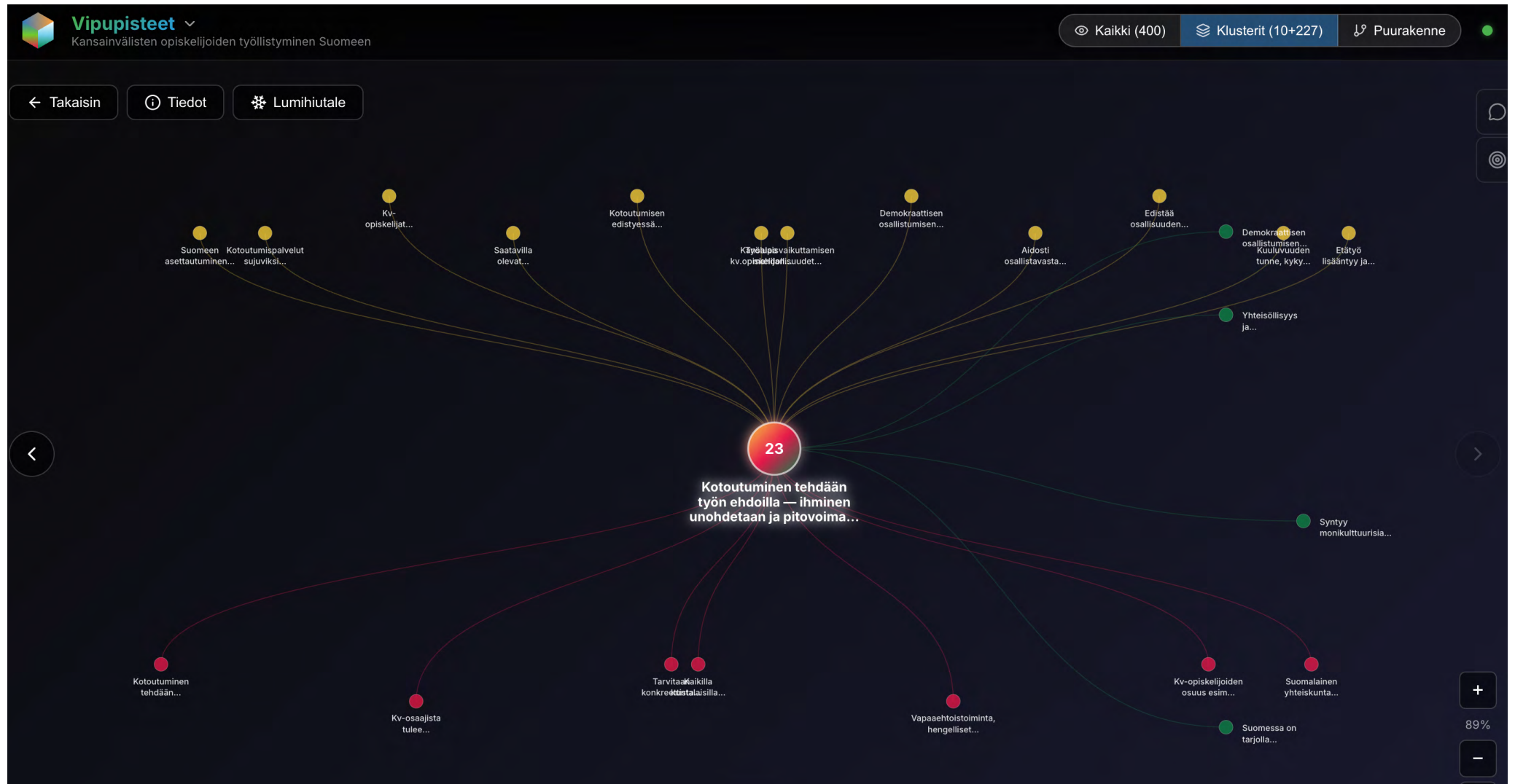
Kaikki (400)

Klusterit (10+227)

Puurakenne

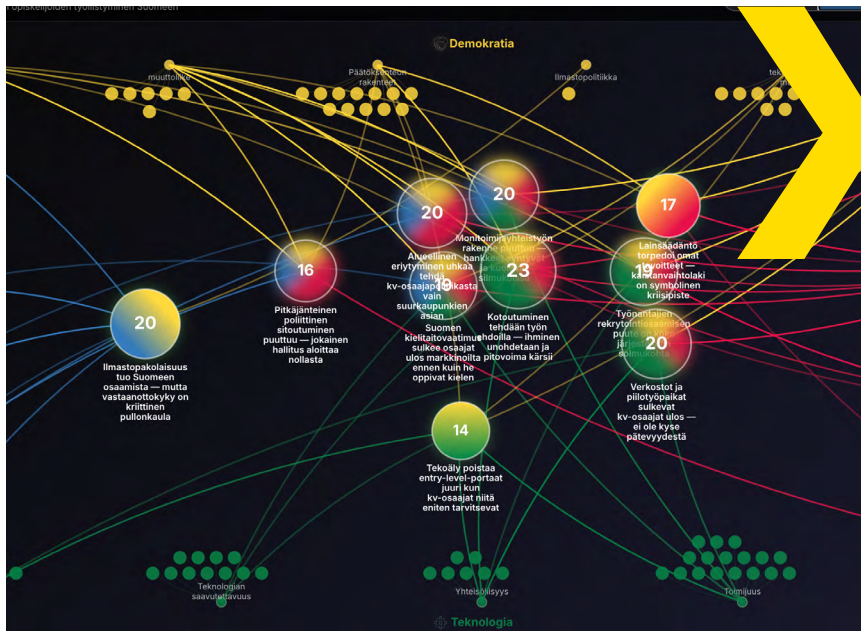
Esimerkki puurakenteeseen syötetyistä syy-seuraussuhteista

Huom. Osallistujat saavat halutessaan koko aineiston koneluettavassa muodossa.

8. VIPUPISTEET

Osallistujat tutkivat vaikutuskartasta tekoälyn löytämiä vipupisteitä ja rikastivat niitä omalla asiantuntemuksellaan. Tämän vaiheen lopputuloksena meillä oli 4 osallistujien valitsemaa tärkeintä vipupistettä valittuna.

- 1. Yhteiskuntasopimus - näivetytäänkö vai kukoistetaanko?** Miten saamme aikaan yhteisen vision sekä ylivaalikautisen poliittisen ja yhteiskunnallisen sitoutumisen (yhteiskuntasopimuksen) kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman varmistamiseksi?
- 2. Elinvoimaa koko Suomeen:** Miten kansallinen maahanmuutto- ja korkeakoulupolitiikka saadaan tukemaan alueellista erikoistumista, väestönkasvua ja yhteistyötä?
- 3. Yhteinen silta työllistymiseen:** Miten vahvistetaan mahdollisuuksia korkeakouluille, työnantajille, liitoille, kauppakamareille, kaupungeille ja työllisyysalueille toimia yhdessä ekosysteeminä, joka toimii siltana kv-tutkinto-opiskelijoiden työllistymiseen mahdollistamalla verkostojen synnyn?
- 4. Toimija- ja työnantajayhteistyö:** Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

9. ESTEET JA MAHDOLLISUUDET

Kuution kuusi linssiä, joiden kautta tarkastellaan vipupisteeseen liittyviä esteitä ja mahdollisuuksia. Osallistujia ohjeistettiin valitsemaan ne linssit, jotka ovat aiheen kannalta merkityksellisimpiä tai joihin

he halusivat keskittyä. Pohjalle annettiin Kuution tekoälyalustan koostamat ehdotukset, joita ryhmät saivat hyödyntää tai olla hyödyntämättä oman työskentelynsä tukena.

ESTEET

Mitkä **teknologiaan** liittyvät asiat pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

Mitkä meidän **uskomukset ja arvot** pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

Mitkä **luontoon ja ilmastoon** liittyvät asiat pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

Mitkä **ihmisten käyttäytymismallit** pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

Mitkä **talouteen** liittyvät asiat pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

Mitkä **politiikkaan** liittyvät asiat pitävät vipupistettä paikoillaan ja estävät muutosta?

MAHDOLLISUUDET

Millaisia mahdollisuuksia **teknologia** tarjoaa vipupisteen ratkaisemiseen?

Miten meidän **uskomukset ja arvot** edistävät vipupisteen positiivista muutosta?

Millaisia mahdollisuuksia **luonto ja ilmasto** tarjoavat vipupisteen ratkaisemiseen?

Miten meidän **käyttäytyminen** edistää vipupisteen positiivista muutosta?

Millaisia mahdollisuuksia **talous** tuo vipupisteen ratkaisemiseen?

Miten **politiikka** mahdollistaa vipupisteen ratkaisemisen?

! Esteet ja mahdollisuudet

Huom. Sivujen 23-26 sisältö on Kuution osallistujien muodostamien pienryhmien kirjaamia esteitä ja mahdollisuuksia valittuun vipupisteeseen. Kuution AI-alusta on kirjausten pohjalta tehnyt yhteenvedot sekä esteistä että mahdollisuuksista.

Näistä sisällöistä ei välttämättä ole kaikkien osallistujien kesken yhteisymmärrystä, eikä se ollut tehtävän tarkoituksenaan.

Ryhmiä tunnistamista esteistä ja haasteista voi löytää omaa ajattelua aktivoivaa sisältöä tai toisaalta myös näkemyksiä, joita ei itse allekirjoita.

Kaikkiin yhteiskunnallisesti merkittäviin aiheisiin liittyy erilaisia näkemyksiä, arvoja, uskomuksia ja ristiriitoja. Kuutiossa ei ole tarkoitus ratkaista niitä, vaan *niistä huolimatta* löytää yhteisiä ratkaisuja.

Yhteiskuntasopimus - näivetytäänkö vai kukoistetaanko?

Miten saamme aikaan yhteisen vision sekä ylivaalikautisen poliittisen ja yhteiskunnallisen sitoutumisen (yhteiskuntasopimuksen) kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman varmistamiseksi?

27 estettä

27 mahdollisuutta

ESTEET

AI-yhteenveto: Maahanmuutto on polarisoitunut vaaliteema. Puolueet hyödyntävät sitä taistelussaan yhteisen tahtotilan sijaan.

Lyhyt budjettisykli estää ylivaalikautisen sitoutumisen, disinformaatio myrkyttää julkista keskustelua ja monikulttuurisuus mielletään uhkana suomalaiselle identiteetille.

Kansainväliset osaajat nähdään taloudellisena resurssina, ei yhteiskunnan täysivaltaisina jäseninä, mikä tekee aidon yhteiskuntasopimuksen rakentamisesta poliittisesti riskialtista.

MAHDOLLISUUDET

AI-yhteenveto: Ylivaalikautinen kansallinen lupaus, joka sidotaan mitattaviin tavoitteisiin ja seurantamekanismiin, rakentaa pysyvää luottamusta.

Elinkeinoelämän, kuntien, korkeakoulujen ja valtion yhteinen rahoitusmalli sitoo taloudelliset intressit yhteiseen suuntaan.

Rehellinen narratiivi monimuotoisesta suomalaisuudesta, onnistumistarinat ja suomalainen talkoohenki voivat kääntää maahanmuuttokeskustelun uhasta voimavaraksi.

Elinvoimaa koko Suomeen

Miten kansallinen maahanmuutto- ja korkeakoulupolitiikka saadaan tukemaan alueellista erikoistumista, väestönkasvua ja yhteistyötä?

22 estettä

22 mahdollisuutta

ESTEET

AI-yhteenveto: Tempoileva maahanmuuttopolitiikka tekee pitkäjänteisen suunnittelun mahdottomaksi, sillä jokainen hallituskausi aloittaa alusta.

Kiristykset tekevät maahanmuuttajan tulevaisuuden epävarmaksi, mikä karkottaa osaajia. Asuntopula, julkisen liikenteen puutteet ja sote-alan pullonkaulat estävät alueellista työllistymistä.

Korkeakouluilla ei ole lakisääteistä roolia kotoutumisessa, eikä kukaan omista nivelvaiheita opinnoista työelämään.

MAHDOLLISUUDET

AI-yhteenveto: Hallituskaudet ylittävä myönteinen maahanmuuttopolitiikka vahvistaa sekä kansallista että alueellista elinvoimaa.

Alueille voidaan antaa sanavaltaa pysyvän oleskeluluvan puoltamisessa työllistyneille. Maahanmuuttajayrittäjyys tarjoaa ratkaisun eläköityvien yrittäjien seuraajapulaan.

Luontoarvot, energiaklusteri ja alueelliset vahvuudet ovat aitoja vetovoimatekijöitä myös pienemmillä paikkakunnilla, kun viesti osataan kertoa oikein.

Yhteinen silta työllistymiseen

Miten vahvistetaan mahdollisuuksia korkeakouluille, työnantajille, liitoille, kauppakamareille, kaupungeille ja työllisyysalueille toimia yhdessä ekosysteeminä, joka toimii siltana kv-tutkinto-opiskelijoiden työllistymiseen mahdollistamalla verkostojen synnyn?

46 estettä

51 mahdollisuutta

ESTEET

AI-yhteenveto: Toimijat siiloutuvat, kilpailevat ja henkilöityvät yksittäisiin innostujiin, mutta kun avainhenkilö vaihtuu, yhteistyö kaatuu. Kukaan ei ota omistajuutta koko polusta eikä sillanrakentajan roolista.

Rahoitus on lyhytjänteistä, insentiivit ohjaavat lyhyen aikavälin tuloksiin ja yhteinen visio puuttuu. Tietojärjestelmät eivät kommunikoi, roolit ovat epäselvät ja luottamus toimijoiden väliltä puuttuu.

MAHDOLLISUUDET

AI-yhteenveto: Ilmasto- ja vihreän siirtymän sektori tarjoaa konkreettisen pilottialustan, jonka ympärille kaupungit, korkeakoulut, liitot ja työnantajat voivat kokoontua.

Kaupunkivetoinen "pyöreä pöytä", yhteinen data-alusta ja selkeät roolit institutionalisoivat yhteistyön. Liittojen mukaan sitouttaminen tuo yhteiskunnallista painoarvoa.

Taloudellinen peruste on vahva: kv-opiskelijoiden työllistyminen tuottaa Suomelle noin miljardin euron vuosihyödyn.

Toimija- ja työnantajayhteistyö

Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

49 estettä

59 mahdollisuutta

ESTEET

AI-yhteenveto: Työnantajat arastelevat kansainvälisten osaajien palkkaamista ilman todellista näyttöä riskeistä. Asenteet, kielipelot ja syrjivät rakenteet hidastavat rekrytointia.

Toimijat toimivat omissa silloissaan, tietojärjestelmät eivät kommunikoi keskenään ja yhteinen koordinaatio puuttuu. Rahoitus on lyhytjänteistä hanke-rahaa, eikä pysyviä rakenteita synny.

Tiukka maahanmuuttopolitiikka nakertaa Suomen vetovoimaa, eikä hallituskaudet ylittävää väestöpolitiikkaa ole.

MAHDOLLISUUDET

AI-yhteenveto: Ilmasto- ja vihreän siirtymän sektori voi toimia veturina: siellä on aito tarve kansainväliselle osaamiselle ja EU-rahoitusta tukemassa.

Onnistumistarinoiden jakaminen ja kokemuseräinen oppiminen muuttavat työnantajien asenteita. Pysyvä monitoimijarakente yhteisellä omistajuudella, tekoälypohjainen matchmaking ja julkis-yksityinen kumppanuus tekevät rekrytoinnista sujuvampaa.

Puhdas luonto ja ilmastoosaaminen ovat Suomen aitoja vetovoimatekijöitä.

Yhteenveto vipupisteiden esteistä ja mahdollisuuksista

304

kirjausta

145

estettä

159

mahdollisuutta

209

manuaalista

95

tekoälyllä

20 estettä
15 mahdollisuutta

31 estettä
32 mahdollisuutta

12 estettä
20 mahdollisuutta

31 estettä
42 mahdollisuutta

30 estettä
35 mahdollisuutta

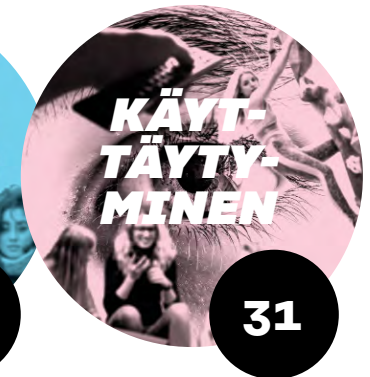

21 estettä
15 mahdollisuutta

Eniten **mahdollisuuksia** tunnistettiin käyttäytymiseen liittyen.

Eniten **esteitä** tunnistettiin uskomuksiin ja arvoihin sekä käyttäytymiseen liittyen.

Entä jos?

Ennakointi on vaihtoehtoisten tulevaisuuksien tutkimista ja tarkastelua. Yhden keinon tähän tarjoavat heikot signaalit. Ne ovat merkkejä mahdollisista muutoksista, jotka voivat tulevaisuudessa olla merkittäviä.

Tulevaisuus on usein *yllättävällä tavalla* yllättävä. Siksi tarvitsemme kykyä avartaa ajatuksiamme siitä, mitä kaikkea tulevaisuudessa voi olla. Heikot signaalit auttavat kysymään "*Entä jos?*"

Kuutiossa avasimme ajatteluamme heikkojen signaalien, villien korttien ja ennalta valmisteltujen *Entä jos* -kysymyksen avulla.

Kysymykset on tehty ChatGTP:n avulla, mutta ne ovat asiantuntijoiden valitsema. Kuvat on tehty Adoben Firefly -tekoälyllä.

10. ENTÄ JOS?

ENTÄ JOS...

suomen kieli ei olisi enää este, koska jokaisella olisi korvassaan siru, joka kääntää puheen reaaliaikaisesti täydellisellä murteella?

ENTÄ JOS...

työhönottoprosessi tapahtuisi täysin anonymisti virtuaalitodellisuudessa, jossa kaikki näyttäisivät samalta ja vain osaaminen ratkaisisi?

ENTÄ JOS...

Suomi perustaisi "Osaajien pörssin", jossa yritykset voisivat vaihtaa osaajia kuin jääkiekkoilijoita kesken kauden?

ENTÄ JOS...

jokainen kansainvälinen opiskelija saisi suomalaisen "isovanhemman", jolloin sukupolvien ja kulttuurien välinen kuilu umpeutuisi?

10. ENTÄ JOS?

10. ENTÄ JOS?

Osallistujien *Entä jos?* -kysymyksiä

"Entä jos jokainen suomalainen pakotettaisiin ulkomaalaiseen vaihto-ohjelmaan silloin kun he opiskelee omaa tutkintoa, että he saisivat itse kokea sen, miltä tuntuu olla vähemmistön edustaja, ja sitten toisaalta oppisi vähän näkemään sitä, minkälaiset ovat globaalit isommat mahdollisuudet Suomen rajojen ulkopuolella?"

"Entä jos jokainen rekrytointiprosessi koostuisi tehtävistä ja ratkaisevaa ei olisi edes tutkinnot eikä välttämättä sosiaalinen osaaminen, jos se sosiaalinen osaaminen olisi osa tehtäviä?"

"Entä jos suomalaisilla olisi samanlainen systeemi kuin maahanmuuttaneilla, että jos kolmen kuukauden työttömyyden jälkeen saisikin karkotuksen Suomesta?"

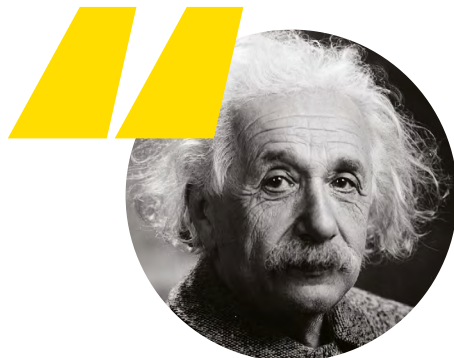
"Entä jos tämä kielikoulutushimmeli purettaisiin tällöisen reaaliaikaisen kääntämisen tieltä, miten silloin yhteinen identiteetti rakennettaisiin?"

"Entä jos meillä olisi yli 100 000 henkilön nettomaahanmuuttoja ja 5 prosenttia talouskasvua?"

"Entä jos jokainen Suomeen muuttava ulkomaalainen saisi henkilötunnuksen lisäksi y-tunnuksen?"

11. RATKAISUT

"If I had an hour to solve a problem I'd spend 55 minutes thinking about the problem and five minutes thinking about solutions".

Albert Einstein

Millaisia ratkaisuja toivoimme?

- Teräviä, moniulotteisia, oivaltavia
- Toteutettavia ja realistia
- Pitkäjänteisiä ja rakenteita uudistavia
- Visionäärisiä ja tulevat sukupolvet huomioivia
- Suomen hyvinvointia ja talouskasvua edistäviä
- Toimenpiteitä juuri teidän toteutettavaksi yhdessä

Millaisia ratkaisuja emme halunneet?

- Itseään selvyyksiä kuten: *"On lisättävä yhteistyötä yli siilo- ja sektorirajojen"*
- Passiivimuotoisia kehoitteita kuten: *"On löydettävä yhteiset keinot..."*
- Muiden toimijoiden vastuuttamista, ilman omaa panosta/sitoutumista, kuten: *"Työnantajien, elinvoimakeskusten jne. on tehtävä niin ja näin..."*
- Ekologisesti tai sosiaalisesti kestäättömiä
- Hankehumpaa lisääviä tai vahvistavia

Rakentuisivatko ratkaisut näiden pohjalle?

2

Toivottu tulevaisuus: Millaisia olisivat sinulle rakkain lapsen kannalta kestävätkin ratkaisut?

3

Tulevaisuuskuva: Millaista tulevaisuutta ratkaisun avulla tavoitellaan? Mihin tulevaisuuteen se vie meitä?

4

Nykytila & rajaus: Millä ratkaisulla pääsemme nykytilasta tavoitteeseen? Oliko eri näkökulmissa jotain, jota voisi hyödyntää ratkaisuissa?

5

Vaikutuskartta: Millaista keskustelua me kävimme vaikutuskarttatyöskentelyn aikana? Onko syy-seuraussuhteissa löydettävissä jotain ratkaisujen avaimia?

8

Vipupisteet: Mitä me löysimme vaikutuskartasta ja mitä me oivalsimme siitä? Jäikö tekoälyltä jotain tärkeää huomaamatta?

9

Esteet & mahdollisuudet: Miten me käänämme esteet mahdollisuuksiksi ja mahdollisuudet ratkaisuiksi?

10

Mitä jos? Onko meidän mieleemme kiinni siinä, mikä on juuri nyt mahdollista, vai uskallammeko rohkeasti katsoa myös sinne, mikä ei välttämättä vielä ole mahdollista?

11. RATKAISUT

Vipupiste

Yhteiskuntasopimus - näivetytäänkö vai kukoistetaanko?

Miten saamme aikaan yhteisen vision sekä ylivaalikautisen poliittisen ja yhteiskunnallisen sitoutumisen (yhteiskuntasopimuksen) kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman varmistamiseksi?

Toimija ja työnantajayhteistyö: Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

Yhteinen silta työllistymiseen: Miten vahvistetaan mahdollisuuksia korkeakouluille, työnantajille, liitoille, kauppakamareille, kaupungeille ja työllisyysalueille toimia yhdessä ekosysteeminä, joka toimii siltana kv-tutkinto-opiskelijoiden työllistymiseen mahdollistamalla verkostojen synnyn?

Elinvoimaa koko Suomeen: Miten kansallinen maahanmuutto- ja korkeakoulupolitiikka saadaan tukemaan alueellista erikoistumista, väestönkasvua ja yhteistyötä?

Ratkaisut

1. Parlamentaarinen yhteiskuntasopimus
2. Inklusiivinen osallistuminen
3. Lakisääteinen osaajien houkuttelumalli
4. Julkisen sektorin rekrytointi

5. Yhden luukun palvelupiste työnantajille
6. Valtakunnallinen osaaja-alusta
7. Valtakunnallinen palvelutarjotin
8. Alueellinen foorumi

9. Valtakunnallinen Silta-ekosysteemi

10. Alueiden erikoistumisklusterit
11. Poliittisten puolueiden sitoutuminen
12. Yhden luukun palvelumalli

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Yhteiskuntasopimus - näivetytäänkö vai kukoistetaanko? Miten saamme aikaan yhteisen vision sekä ylivaalikautisen poliittisen ja yhteiskunnallisen sitoutumisen (yhteiskuntasopimuksen) kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman varmistamiseksi?

1. Parlamentaarinen yhteiskuntasopimus

Talent Boost -ohjausryhmä valmistelee Sitran tuella koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton yhteiskuntasopimuksen vuoteen 2050, johon tulevat eduskunnat sitoutuvat yli hallituskausien. Näin politiikan suunta säilyy vakaana ja ennakoitavana riippumatta kulloisenkin hallituksen kokoonpanosta.

Visiotyön kautta muodostuu myös yhteinen ymmärrys siitä, minkälainen Suomen tulevaisuus on ilman kv-osaamisen lisäämistä. Sopimuksen valmistelussa hyödynnetään monitoimijamallia: ohjausryhmä kokoaa yhteen elinkeinoelämän, kuntien, koulutussektorin, maahanmuuttajajärjestöjen ja tutkimuslaitosten edustajat.

Sopimukseen kirjataan mitattavat tavoitteet viisivuotiskausittain, ja toimeenpanoa seuraa parlamentaarinen seurantaryhmä, joka raportoi eduskunnalle säännöllisesti.

Sopimuksen ydinvisio eli osaavan työvoiman saatavuus ja maahanmuuttajien aito kotoutuminen säilyy muuttumattomana, mutta konkreettiset toimenpiteet tarkistetaan jokaisen hallituskauden alussa vastaamaan muuttuviin yhteiskunnallisiin tilanteisiin.

Rahoitusmekanismi ankkuroidaan valtion kehysbudjettiin omana eränään, jolloin se ei ole suhdanteisten leikkausten ensimmäinen kohde. Toimeenpanosuunnitelma sisältää

holistisia ratkaisuja maahantuloprosessien sujuvoittamiseen, pitovoiman vahvistamiseen (mm. kaksisuuntaiseen kotoutumiseen ja riittävän kielitaidon kehittymiseen, puolison työllistymiseen), työnantajien kv-osaajien rekrytoinnin valmiuksien kehittämiseen, keinoja kv-osaajien tuomiseen osaksi innovaatioekosysteemejä jne.

Tunnistettuihin esteisiin, poliittiseen epävakauteen ja sitoutumattomuuteen, vastataan kahdella rakenteellisella ratkaisulla: ensinnäkin sopimus viedään eduskunnan äänestettäväksi selontekona, mikä luo moraalisen ja poliittisen sitoutumisen kynnyksen, ja toiseksi toimeenpano hajautetaan alueellisille ekosysteemeille, jolloin yksittäisen hallituksen mahdolliset prioriteettimuutokset eivät kaada koko järjestelmää.

Näin ratkaisu vastaa siihen keskeiseen riskiin, että pitkäjänteinen maahanmuuttopolitiikka jää lyhytnäköisen vaalipoliittisen laskelmoinnin jalkoihin.

Keskeistä valmistelussa ja toteuttamisessa on se, että koko yhteiskunta mukaan lukien työnantajat, kansalaiset ja kv-osaajat osallistetaan monipuolisesti näihin prosesseihin niin, että kaikki halukkaat voivat kokea omistajuutta yhteisestä visiosta ja ilmaista asiaan liittyvät näkemyksensä ja huolensa.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Yhteiskuntasopimus - näivetytäänkö vai kukoistetaanko? Miten saamme aikaan yhteisen vision sekä ylivaalikautisen poliittisen ja yhteiskunnallisen sitoutumisen (yhteiskuntasopimuksen) kansainvälisten osaajien veto- ja pitovoiman varmistamiseksi?

2. Yhteiskuntasopimus uudistuu inklusiivisella osallistumisella

Yhteiskuntasopimusta tuetaan ottamalla käyttöön kieli- ja kulttuuritoisia osallistumismenetelmiä.

Demokratiainnovaatioita, kuten kansalaisraateja, osallistuvaa budjetointia ja monikielisiä digitaalisia kuulemisalustoja, käytetään siten, että jokaiseen prosessiin sisältyy selkeä kytkeä päätöksentekoon: osallistujat näkevät konkreettisesti, miten heidän panoksensa on vaikuttanut päätöksiin.

Onnistumista mitataan osallistujamäärän, koetun kuulluksi tulemisen ja palautteen avulla. Demokratiainnovaatioiden käyttöönoton seurauksena kansainvälisten osaajien luottamus yhteiskunnalliseen vaikuttamiseen vahvistuu.

3. Lakisääteinen osaajien houkuttelumalli

Ministeriöt, kunnat ja kaupungit, korkeakoulut, työmarkkinajärjestöt sekä kolmas sektori sitoutuvat yhdessä rakentamaan pysyvän yhteistyömallin kansainvälisen osaajien houkuttelun ja kotoutumisen tueksi — laajentaen ja vakiinnuttaen Talent Boost -ohjelman kaltaisia rakenteita lakisääteiseksi yhteiskuntasopimukseksi.

Yhteiskuntasopimus konkretisoidaan seuraavasti: kukin toimija nimeää vastuuhenkilön ja sitoutuu mitattaviin tavoitteisiin (esim. rekrytointimäärät, harjoittelupaikat, kielikoulutukset).

Sopimus sisältää yhteisen rahoitusmekanismin, jossa julkinen rahoitus toimii vipuna yksityiselle ja kolmannen sektorin panostukselle. Tämä on perusteltua, sillä tutkimustiedon mukaan julkinen rahoitus on tarpeellista ja hyväksyttävää yhteiskunnallisesti vaikuttavien toimenpiteiden jalkauttamisessa laajasti eri väestöryhmille.

Tunnettuihin esteisiin, kuten sirpaleiseen yhteistyöhön ja koordinaatiovajeeseen, vastataan perustamalla pysyvä poikkihallinnollinen koordinaatorakenne.

Erillisten toimenpiteiden lisäksi tarvitaan systemaattista, kaikkia toimijoita yhdistävää viestintää ja kulttuurimutosta. Vain siten voidaan rakentaa aidosti houkutteleva Suomi kansainvälisille osaajille.

4. Julkisen sektorin rekrytointi

Julkisen sektorin rekrytointikäytäntöjä muutetaan siten, että kansainväliset osaajat saavat mahdollisuuksia näyttää osaamistaan kaikilla organisaatiotasolla.

Muodostetaan kiintiöt sille, kuinka suuri osa haastateltavista hakijoista valitaan prosessiin mukaan kansainvälisen taustan perusteella.

Lisäksi jokaiselle ministerille valitaan yksi erityisavustaja, jolla on kansainvälistä osaamista.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Toimija ja työnantajayhteistyö: Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

5. Yhden luukun palvelupiste työnantajille

Korkeakoulut, kaupungit ja yrittäjien ja elinkeinoelämän etujärjestöt perustavat työnantajille suunnattuja yhden luukun palvelupisteitä, joka kokoaa kansainväisten osaajien rekrytoinnin, työllistämisen tuen ja viranomaisyhteistyön selkeäksi, helposti saavutettavaksi kokonaisuudeksi sekä digitaalisesti että henkilökohtaisena palveluna.

Näitä varten luodaan valtakunnallinen koordinaatio. Palvelupiste toimii koordinoituna yhteistyömallina, jossa nimetty yhdyshenkilö tai tiimi vastaa työnantajan kontakteista ja ohjaa tarvittaessa oikean asiantuntijan luo.

Digitaalinen alusta kokoaa tarjolla olevat palvelut, tukimuodot ja yhteystiedot yhteen osoitteeseen, josta työnantaja löytää tiedon nopeasti ilman organisaatorajojen navigointia.

Palvelua kehitetään jatkuvasti työnantajapalautteen pohjalta, ja sen toimivuutta seurataan mitattavilla indi-

kaattoreilla, kuten yhteydenottoajoilla ja työnantajatyytyväisyydellä. Tunnettuihin esteisiin, kuten vastuunjakoon eri toimijoiden välillä ja palvelun pirstaleisuuteen vastataan sopimalla selkeästi koordinaatiovastuusta esimerkiksi kunnan ja oppilaitosten kesken.

Näin varmistetaan, ettei työnantaja joudu selvittämään itse, kenen puoleen kääntyä, vaan palvelu toimii aidosti yhden yhteydenoton periaatteella. Kehittämistyössä hyödynnämme olemassaolevia yhteistyö- ja palvelurakenteita, kuten C6-yhteistyö, korkeakoulujen ura- ja työelämäpalvelut, International house palvelut, Work in Finland, Talent Hubit sekä kaupunkien elinkeino ja elinvoimapalvelut sekä työllisyyspalvelut.

Kehittämistyö ja pilotointi tehdään hankerahoituksella, mutta samalla sitoudutaan järjestelmä pysyvää rahoittamiseen kaupunkien ja valtionrahoituksella. Toimijoiden valtion rahoitusmallia uudistetaan niin, että se kattaa palvelun pysyvän tuottamisen.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Toimija ja työnantajayhteistyö: Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

6. Valtakunnallinen osaaja-alusta

Valtakunnallinen osaaja-alusta kokoaa yhteen osaajat ja työnantajat yhteen rajapintaan, tehden kohtaamisesta systemaattista, jatkuvaa ja molempia osapuolia palvelevaa.

Alusta on keskeinen väline vastaamaan Suomen pitkän aikavälin työvoimatarpeeseen, jonka täyttämiseksi maahanmuutolla on tutkitusti merkittävä rooli sekä julkisten palvelujen että yksityisen tuotannon kasvun turvaamisessa.

Alusta rakennetaan yhteistyössä työllisyyspalveluiden, oppilaitosten, kuntien ja elinkeinoelämän kanssa integroimalla olemassa olevat rekisteri- ja hakujärjestelmät yhteen rajapintaan, jotta osaajan ei tarvitse asioida erikseen jokaisessa järjestelmässä.

Työnantajille tarjotaan selkeä osallistumispolku: lyhytaikaisista tutustumisjaksoista ja palkkatuetusta harjoittelusta aina vakituiseen rekrytointiin asti. Osaajien profilointi rakennetaan niin, että osaaminen kuvataan selkeästi myös silloin, kun tutkintoja ei tunneta Suomessa käyttäen kom-

petenssipohjaisia kuvauksia tutkintonimikkeiden sijaan. Alustaan integroidaan lisäksi mentorointiverkosto.

Tunnettuihin esteisiin vastataan seuraavasti: työnantajien epäluulo madaltuu anonyymien rekrytoinnin kautta, jossa valintapäätös perustuu osaamiseen eikä nimeen tai taustaan.

Kansainvälinen opiskelija voi tehdä profiilin alustalle, jo heti Suomeen saapuessa. Osaamisprofiilia voi täydentää jatkuvasti opiskelun ja osaamisen karttuessa. Kun opiskelija valmistuu tiedot ovat jo järjestelmässä, jolloin tiedot ovat jo työllisyyspalveluilla.

Järjestelmä ennakoii elämässä tapahtuvia siirtymiä ja antaa/tarjoaa ennakoivaa tukea. Alusta antaa mahdollisuuden työnantajille kontaktoida työnhakijoita anonyymisti, esimerkiksi lähettää tehtävän sopivan osaajaprofiilin henkilöille, jotka voidaan sen jälkeen pyytää haastatteluun.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Toimija ja työnantajayhteistyö: Miten luomme pysyvän monitoimijarakenteen kv-opiskelijoiden työllistymiskynnyksen madaltamiseksi, jolla ratkotaan rakenteellisia haasteita ja poistetaan työllistymisen pullonkauloja?

7. Valtakunnallinen palvelutarjotin

Luodaan valtakunnallinen palvelutarjotin, joka ratkaisee perinteisiä kv-osaaajan rekrytoinnissa ja työllistymisessä tunnistettuja haasteita ja luo uusia mahdollisuuksia.

Palvelut on kohdennettu sekä työnantajille että kv-osaa-jille. Kokonaisuus sisältää monimuotoisuuskoulutusta, rekrytointikäytänteiden koulutusta, perehdytyskoulutus-ta, kielen oppimisen tukea, työnhakutaitoja, oman osaa-misen tunnistamista ja kuvaamista, työkulttuurikoulutus-ta sekä vinkkejä vapaa-ajan viettoon ja verkostoitumiseen.

Opiskelijoille kohdennetun palvelupaketin tuottamisesta vastaavat korkeakoulut ja toteutus pohjautuu pääasiassa digimateriaaliin. Työnantajanäkökulma räätälöidään työl-lisyyalueilla tarveperusteisesti.

Palvelut madaltavat rekrytointikynnystä ja vahvistavat kv-osaa-ajan kiinnittymistä suomalaisille työmarkkinoil-le. Palvelutarjottimen rakentamisessa hyödynnetään eri alueiden olemassa olevia hyviä käytäntöjä ja jaetaan osaa-mista.

8. Alueellinen foorumi

Kaupungin elinvoimapalvelut rakentavat yhdessä alueen oppilai-tosten ja työllisyyspalveluiden kanssa jatkuvasti pyörivän, raken-teellisen työpajakokonaisuuden, joka kohtauttaa yritystoimijat, oppilaitokset ja palveluntuottajat säännöllisesti kansainvälisten osaa-ajan rekrytoinnin ja työllistymisen edistämiseksi.

Työpaja toteutetaan jatkuvasti toimivana alueellisena forumina, johon eri toimialojen yritykset kutsutaan vuorollaan mukaan. Elinvoimapalvelut koordinoi kokonaisuutta ja nimeää vastuu-henkilön, jonka tehtävänä on ylläpitää yrityskontakteja, kut-suprosessia ja sisältöjen kehittämistä. Teorian ja käytännön väli-nen vuoropuhelu on toiminnan lähtökohta.

Osallistuminen rakennetaan houkuttelevaksi rajaamalla ryh-mät pieniksi ja valikoiviksi, jolloin mukaan pääseminen koetaan aidosti etuoikeutena. Yrityksille tarjotaan samalla näkyvyyttä ja verkostoetuja, mikä madaltaa osallistumiskynnystä ja vahvistaa sitoutumista.

Tunnettuihin esteisiin, kuten yritysten kiireeseen, epäselvään vastuunjakoon ja toiminnan hiipumiseen alkuinnostuksen jäl-keen vastataan kolmella mekanismilla: selkeällä koordinaatio-vastuulla elinvoimapalveluissa, kevyellä, mutta säännöllisellä rakenteella joka ei kuormita osallistujia kohtuuttomasti, sekä jatkuvalla palautesilmukalla, jossa osallistujien omat ideat pa-laavat takaisin ohjelmaan. Näin toiminta uudistuu sisältäpäin eikä jää riippuvaiseksi yksittäisten henkilöiden innostuksesta.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Yhteinen silta työllistymiseen: Miten vahvistetaan mahdollisuuksia korkeakouluille, työnantajille, liitoille, kauppakamareille, kaupungeille ja työllisyysalueille toimia yhdessä ekosysteeminä, joka toimii siltana kv-tutkinto-opiskelijoiden työllistymiseen mahdollistamalla verkostojen synnyn?

9. Valtakunnallinen Silta-ekosysteemi

Luomme valtakunnallisen Silta-ekosysteemin, jonka päätehtävä on luoda pysyvällä rakenteella lyhyen ja pidemmän aikavälin konkreettiset toimenpiteet kansainvälisten tutkinto-opiskelijoiden työllistämiseksi Suomessa. Silta-toimintaa koordinoi ja rahoittaa TEM ja OKM. Koordinoivassa roolissa mukana ovat SM ja STM.

Ensi alkuun rahoitetaan hankkeen toiminta kolmeksi vuodeksi, jolla käynnistetään ekosysteemin toiminta sekä lyhyen aikavälin toimenpiteet. Tästä saadut tulokset arvioidaan ja sen pohjalta suunnitellaan tuleva rahoitus ja toiminta.

Tämä luo kehikon, jossa eri toimijoilla on verrattain nopeasti kannustin aikaansaada konkreettisia tuloksia. Yhteisiä intressejä ovat halu mahdollistaa kansainvälisille tutkinto-opiskelijoille työllistyminen, mahdollistaa talouskasvua joka huomioidaan velkajarru-kehikossa sekä eri alueiden elinvoiman lisääminen.

Työhön tunnistettuja sidosryhmiä ovat muun muassa: korkeakoulut, kansainväliset tutkinto-opiskelijat, kun-

nat, työllisyysalueet, työntekijäliitot, työnantajaliitot, opiskelijajärjestöt, 3. sektorin toimijat, yrittäjäjärjestöt, kauppakamarit ja yritykset.

Ensi alkuun tunnistettuja konkreettisia ratkaisuja:

- Luoda yhteiset pidemmän aikavälin politiikkatoimet kansallisten tutkinto-opiskelijoiden työllistymiseksi (10 vuotta)
- Kieli-, työelämä- ja kulttuuritietämys oppimispolut jo ennen tutkinto-opiskelun alkamista
- Kotimaisten kielten palvelusetelimalli vastavalmistuneille ja heidän puolisoille
- Valtakunnallinen, digitaalinen työllistymisen Tinder-alusta helpottamaan kohtaanto-ongelmia ja tukemaan työllisyysalueiden työtä
- Alueellisesti toteutetut lopputyömessut
- Läheisempi yhteistyö laajalti yritysten kanssa edistämään verkostojen kehittämistä sekä tiivistämään paikallista yritysyhteistyötä.

11. RATKAISUT

VIPUPISTE: Elinvoimaa koko Suomeen: Miten kansallinen maahanmuutto- ja korkeakoulupolitiikka saadaan tukemaan alueellista erikoistumista, väestönkasvua ja yhteistyötä?

10. Alueiden erikoistumisklusterit

Alueiden vahvat erikoistumisalueet (kuten vety-klusteri, energiaklusteri) muodostavat kokonaisuuden joka työs-
tetään Sitran, keskeisten ministeriöiden ja työmarkkinaosapuolten yhteistyössä.

Suomen menestys rakentuu tälle kartalle ja tätä karttaa voidaan hyödyntää alueellisessa markkinointityössä kansainvälisille korkeakouluopiskelijoille.

11. Poliittisten puolueiden sitoutuminen

Suomen poliittiset puolueet sitoutuu yli parlamentaarisesti ja yli hallituskausien koulutus- ja työperusteisen maahanmuuton edistämiseen.

Yhteiskunnan vastaanottavuus ja antirasismi on kansalaistaito, joka opitaan varhaiskasvatuksesta alkaen ja joka tuodaan läpileikkaavana teemana koko koulutuspolulle ja työelämään.

12. Yhden luukun palvelumalli

Yhden luukun palvelumalli yhdistää alueen korkeakoulut, oppilaitokset, kunnan työllisyyspalvelut ja työnantajat koordinoituksi rekrytointiputkeksi, jossa kv-opiskelijan polku harjoittelusta työllistymiseen on sujuva ja jonka omistajuus on selkeästi määritelty.

Malli rakentuu olemassa olevien toimivien esimerkkien: Riihimäen yhteisresursoinnin, Business Oulun ja International House -mallin päälle, mutta vahvistaa niitä rakenteellisesti vastaamaan tunnistettuihin pullonkauluihin.

Konkreettisesti malli toimii seuraavasti: Kunta ja alueen oppilaitokset perustavat yhteisrahoitetun koordinaattoriroolin (vrt. Riihimäki: kaupunki + 3 oppilaitosta), jonka tehtävä on omistaa nivelvaiheen siirtymä, eli varmistaa, että opiskelija ei putoa palveluiden väliin siirryttäessä opinnoista työelämään tai kotoutumispalveluihin.

Koordinaattori ylläpitää työnantajarekisteriä ja käynnistää mm. tandem-harjoittelumalleja, joissa kv-opiskelija aloittaa harjoittelun suomalaisen opiskelijan tai mentorin rinnalla. Tämä pienentää työnantajan koettua riskiä kielitaidon suhteen konkreettisesti.

Opiskelijat kutsutaan opintojen aikaisiin työnantajien matalan kynnyksen kohtaamisiin, esim. lyhyisiin projekteihin ja vierailuihin, jotta rekrytointikynnys madaltuu ennen varsinaista harjoittelupäätöstä. Digitaalisena kanavana hyödynnetään Työmarkkinatoria alueellisen ja kansallisen tason yhdistämiseksi.

KUUTIO-RAATI 25.3.2026

Kansainvälisten opiskelijoiden
työllistyminen Suomeen

Jotta innovaatiotoiminnassa päästään ideoista konkreettisiin tuloksiin, tarvitaan kykyä arvioida ratkaisuehdotuksia.

Innovaatiokyky sisältää sekä kyvyn keksiä uusia asioita että kyvyn valita oikeat asiat edistettäväksi ja viedä ne maaliin.

Ennakointi- ja innovaatiokykyyn kuuluu jatkuva oppiminen ja reflektointi, ja siksi ratkaisujen arviointi ja jatkokehittäminen on osa innovaatioprosessia.

Kuutiossa ratkaisuja arvioidaan ja reflektoidaan ratkaisujen vaikuttavuuden, toteutettavuuden ja innovatiivisuuden näkökulmasta.

Osallistujien ratkaisuehdotukset:

1. Parlamentaarin yhteiskuntasopimus
2. Inklusiivinen osallistuminen
3. Lakisääteinen osajien houkuttelumalli
4. Julkisen sektorin rekrytointi
5. Yhden luukun palvelupiste työnantajille
6. Valtakunnallinen osaaja-alusta
7. Valtakunnallinen palvelutarjotin
8. Alueellinen foorumi
9. Valtakunnallinen Silta-ekosysteemi
10. Alueiden erikoistumisklusterit
11. Poliittisten puolueiden sitoutuminen
12. Yhden luukun palvelumalli

Kuutio-raadissa pohdimme aihetta mm. tästä näkökulmasta:

"Jos voisit valita vain yhden ratkaisun, jota edistäisit, mikä se olisi?"

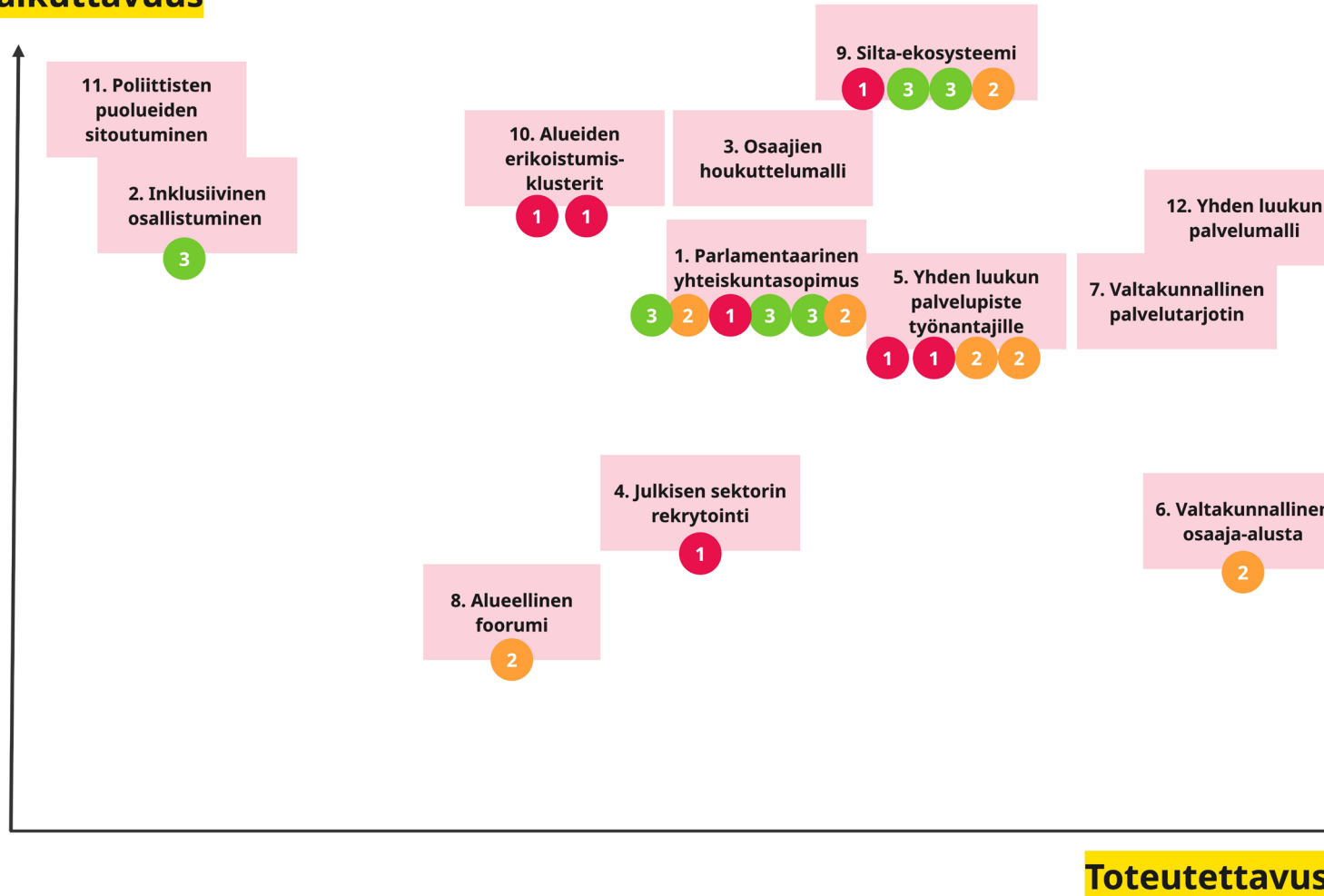
Enemmistö (13 ääntä) meni ratkaisu nro 1: Parlamentaarin yhteiskuntasopimus.

Osallistajat tunnistivat myös yhtymäkohtia ja yhdistelymahdollisuuksia eri ratkaisujen välillä.

Ratkaisujen arviointi ja reflektointi

Kuutio-raadin osallistujien arvio ratkaisujen vaikuttavuudesta, toteutettavuudesta ja innovatiivisuudesta.

Vaikuttavuus

Ratkaisujen innovatiivisuuden arviointi

1 piste: Inkrementaalinen parannus: Ratkaisu on hyvä ja tarpeellinen, mutta se lähinnä tehostaa jo olemassa olevaa prosessia. Se ei muuta järjestelmän valtasuhteita tai perusoleuksia.

2 pistettä: Uudelleenajattelu: Ratkaisu tuo uuden näkökulman tai toimintamallin, joka yhdistää asioita uudella tavalla. Se vaatii usein eri toimijoiden välistä uudenlaista yhteistyötä ja muuttaa kohderyhmän kokemusta merkittävästi.

3 pistettä: Radikaali läpimurto: Ratkaisu poistaa ongelman juurisyyn tai luo täysin uuden tavan elää ja toimia. Se usein haastaa vallitsevat normit ja muuttaa pysyvästi yhteiskunnan rakenteita. Se on jotain, mitä ei aiemmin pidetty mahdollisena tai järkevänä.

LIITTEET

1. Osallistujalista

LIITE 1: KUUTIO #3 OSALLISTUJAT

---

1. Aleksi Isokoski, vastaava asiantuntija, Vantaan työllisyyspalvelut
2. Anu Härkönen, kansainvälisten asioiden päällikkö, Turun ammattikorkeakoulu
3. Anu Ojala, työelämäasiantuntija, Jyväskylän yliopiston ura- ja työelämäpalvelut
4. Anu Yijälä, tutkija, Helsingin kaupunginkanslia
5. Assi Puistolampi, työvoimapolitiikan ja kansainvälisen rekrytoinnin asiantuntija, Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat KT
6. Elina Purho, elinkeinoasioiden asiantuntija, Pirkanmaan Yrittäjät
7. Hanna Lahnalampi, kehittämisspäällikkö, Centria-ammattikorkeakoulu Oy
8. Irinja Paakkanen, kansainvälisten asioiden päällikkö, Turun yliopisto
9. Jannika Leinonen, asiantuntija, kansainvälinen rekrytointi, Business Oulu
10. Jarkko Immonen, uraohjaaja, väitöskirjatutkija, Helsingin yliopisto, Itä-Suomen yliopisto
11. Jenni Gallagher, EVP, Chief HR Officer, Fazer Group
12. Johanna Liukkonen, hankejohtaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
13. Kaisa Paasivirta, asiantuntija, Aalto-yliopisto
14. Kaisa-Sisko Niskanen, asiantuntija, Tampereen yliopisto
15. Kaisu Piironen, opetusneuvos, Opetus- ja kulttuuriministeriö
16. Laura Koivisto-Khazaal, johtava asiantuntija, MDI/FCG
17. Laura Lindeman, Senior Director, Business Finland / Work in Finland
18. Liisa Timonen, kansainvälisten asioiden johtaja, Karelia University of Applied Sciences
19. Maija Niskavirta, projektipäällikkö, Kuntaliitto
20. Mays Sweidan, uraohjaaja, LUT university
21. Melissa Arni-Hardén, erityissuunnittelija, Espoon kaupunki
22. Mirikka Henttonen, erityissuunnittelija, Helsingin kaupunki
23. Outi Ervasti, elinvoimapäällikkö, Uudenmaan liitto
24. Paula Paronen, yksikön päällikkö, opetusneuvos, Opetushallitus
25. Petra Lehto, johtava asiantuntija, Työ- ja elinkeinoministeriö
26. Riikka Loisamo, CEO, The Shortcut
27. Rolle Alho, VTT, tutkija, Teollisuuden palkansaajat TP ry
28. Salla-Maria Korhonen, Recruitment & Partnership Specialist, Phoenix Ry/ Startup Refugees
29. Sanna Iskanius, koulutusjohtaja, Itä-Suomen yliopisto
30. Susanna Fabricius, Vice Akademichief, Arcada University of Applied Sciences
31. Tatiana Anderson, projektipäällikkö, KAMK
32. Ted Apter, elinkeinopolitiikan erityisasiantuntija, Suomen Ekonomit

Lisäksi Sitrasta osallistuivat aiheen asiantuntijat:

Anna Grant, johtava asiantuntija
Jenna Lähdemäki-Pekkinen, asiantuntija
Lisbeth Strömberg, asiantuntija
Perttu Jämsén, asiantuntija

Sekä Kuutio-tiimiläiset:

Saara Saarinen, johtava asiantuntija
Tarmo Toikkanen, johtava asiantuntija
Anu Paajanen, asiantuntija
Hanno Nevanlinna, vanhempi neuvonantaja
Frans Welin, data & insight -asiantuntija
Janne Matilainen, johtava asiantuntija
Heidi Kähkönen, Kuutio-host
Monica Möller, koordinaattori

